

Sygn. akt XU 3279)13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Katowicach X Wydział Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Beata Torbus
Protokolant:	Małgorzata Sujka

po rozpoznaniu w dniu 11 marca 2014 roku w Katowicach

sprawy S. G. (G.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o odsetki

na skutek odwołania S. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 9 sierpnia 2013 roku znak : 060000/6120/2013/700630/15

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu S. G. odsetki ustawowe za opóźnienie w wypłacie renty za okres od dnia 16 września 2011 roku do dnia wypłaty świadczenia.

SSO Beata Torbus

/Przewodniczący/

Sygn. akt XU 3279)13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 sierpnia 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu S. G. wypłaty odsetek z tytułu ponownego ustalenia prawa do renty na podstawie wyroku Sądu.

Odwołanie od tej decyzji złożył ubezpieczony, domagając się jej zmiany i przyznania odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia w wypłacie renty, ustalonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 4 kwietnia 2012r., od którego apelację organu rentowego oddalił Sąd Apelacyjny w Katowicach. Wskazał, że wskutek wadliwych działań ZUS pozbawiony został prawa do renty.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy, wnosił o jego oddalenie, podnosząc, że wypłacając ubezpieczonemu rentę nie pozostawał w zwłoce, gdyż ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji, był dzień otrzymania wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 marca 2013r. Nadmienił, że zarówno Sąd Okręgowy w Katowicach w wyroku

z dnia 4 kwietnia 2012r., jak również Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 14 marca 2013r. nie stwierdzili odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Ponadto dowody przedłożone organowi rentowemu przez ubezpieczonego nie dawały podstaw do przyznania świadczenia, ale dopiero uzupełniony w postępowaniu sądowym materiał dowodowy.

Sąd ustalił, co następuje :

Ubezpieczony S. G. ur. (...) uległ wypadkowi w czasie zajęć dydaktycznych w dniu 10 lutego 2010r. i w okresie od 1 maja 2010r. do 30 czerwca 2011r. pobierał rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem w szczególnych okolicznościach.

19 maja 2011r. złożył w organie rentowym wnioski o ustalenie uprawnień do renty na dalszy okres.

Lekarz orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 8 lipca 2011r. ustalił, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy i nie jest całkowicie niezdolny do pracy w związku z wypadkiem w czasie zajęć dydaktycznych.

Komisja Lekarska ZUS, po rozpoznaniu sprzeciwu ubezpieczonego, orzeczeniem z dnia 2 sierpnia 2011r. nie stwierdziła u ubezpieczonego całkowitej niezdolności do pracy ani całkowitej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem w czasie zajęć dydaktycznych.

Orzeczeniami z dnia 5 września 2011r. lekarza orzecznika ZUS i z dnia 19 września 2011r. Komisji Lekarskiej ZUS nie stwierdzono u ubezpieczonego niezdolności do pracy i niezdolności do pracy w związku z wypadkiem w czasie zajęć dydaktycznych w dniu 10 lutego 2010r.

Decyzją z dnia 27 września 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonemu prawa do dalszej renty w związku z wypadkiem jakiego uległ w szczególnych okolicznościach.

Odwołanie od tej decyzji złożył ubezpieczony.

Wyrokiem z dnia 4 kwietnia 2012r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach w sprawie sygn.akt XU 2326)11 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem w szczególnych okolicznościach od daty wstrzymania wypłaty do 30 września 2015r. W toku postępowania Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z akt organu rentowego i opinii biegłego sądowego okulisty Z. P., która stwierdziła, że ubezpieczony jest częściowo trwale niezdolny do pracy w związku z wypadkiem z dnia 10 lutego 2010r. Sąd Okręgowy kierując się tą opinią przyznał ubezpieczonemu rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od daty wstrzymania renty do 30 września 2015r. tj. do czasu ukończenia nauki w (...) Zakładach (...).

Apelację organu rentowego od tego wyroku Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił wyrokiem z dnia 14 marca 2013r. w sprawie sygn.akt IIIAUa 1234)12. Sąd Apelacyjny nie uzupełniał postępowania dowodowego.

Odpis wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 14 marca 2013r. wraz z uzasadnieniem wpłynął do organu rentowego w dniu 15 kwietnia 2013r.

Decyzją z dnia 23 kwietnia 2013r. wykonując wyrok jw. organ rentowy od 1 lipca 2011r. wznowił ubezpieczonemu wypłatę renty, ustalając należność za okres od 1 lipca 2011r. do 30 kwietnia 2013r. w kwocie 20.493,56zł i termin płatności renty na 15go dnia każdego miesiąca. Renta za okres od 1 lipca 2011r. do 30 kwietnia 2013r. została przekazana ubezpieczonemu za pośrednictwem poczty 30 kwietnia 2013r.

(akta organu rentowego, akta tut. Sądu (...))11, informacja organu rentowego k. 33).

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Podstawą prawną zasądzenia odsetek za zwłokę w wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych jest przepis art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz.U. z 2013r., poz. 1442), zwanej dalej ustawą systemową, który stanowi, że jeżeli Zakład (ZUS) – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest zobowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych przewidzianych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to jednak przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Wypłacanie odsetek uregulowane zostało w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 12, poz. 104).

Przedmiot decyzji organu rentowego z dnia 27 września 2011r. stanowiło ustalenie prawa do należnej ubezpieczonemu renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem z dnia 10 lutego 2010r. w oparciu o art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (tj. Dz.U. z 2013r., poz. 737). Na podstawie art. 9 pkt 1 tej ustawy, w zakresie postępowania w sprawach rent i wypłaty rent z tytułu niezdolności do pracy, nieuregulowanych ustawą stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Dla oceny zatem, czy zostały zachowane terminy przyznania i wypłaty tego świadczenia należało odwołać się do art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2013r., poz. 1440), zwanej dalej ustawą emerytalną. Zgodnie z tym przepisem organ rentowy wydaje decyzję w sprawie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Z mocy ust. 2 tego przepisu, jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje również wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1. Stosownie do treści art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

W tym miejscu zaznaczyć należy, że przepis art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej rozumiany w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji i nie jest zgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007r., sygn. akt P 11/07- Dz.U. Nr 175, poz. 1235, OTK-A 2007)8)97). W uzasadnieniu cytowanego wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że przez pojęcie „wyjaśnienie ostatniej niezbędnej okoliczności” z art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Stąd też 30dniowy termin na wydanie decyzji w sprawie świadczenia i jego wypłaty w razie, gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialności organ rentowy, W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za który odpowiada organ rentowy (np. błędna interpretacja przepisów, zaniechanie podjęcia określonych działań z urzędu, błędne orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy), termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia.

W kwestii stosowania przepisu art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej wypowiedział się również Sąd Apelacyjny w Katowicach, podkreślając, że użycie w nim słowa "również" wskazuje na fakt, iż przepis ten eksponuje tylko jedną z możliwości wyjaśnienia ostatniej okoliczności - gdyby bowiem intencją ustawodawcy było automatyczne każdorazowe

uznanie w przypadku wydania orzeczenia przez organ odwoławczy za datę wyjaśnienia okoliczności - daty wpływu orzeczenia do organu rentowego, słowo "również" w przepisie nie zostałyby użyte (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 grudnia 2006r., sygn. akt III AUa 1171/05). Wskazywał również, że wykładnia systemowa omawianego przepisu prowadzi do wniosku, że na potrzeby ustalenia odpowiedzialności organu rentowego z tytułu opóźnienia w ustaleniu lub wypłacie świadczeń, sens wyrażonej w tym przepisie normy prawnej jest następujący: **"za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, uznaje się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia, o ile za nieustalenie tych okoliczności odpowiedzialności nie ponosi organ rentowy"**. Omawiany przepis może zatem dotyczyć wyłącznie takiej sytuacji, w której dla wykazania okoliczności, która miałaby wpływ na prawo do świadczenia lub na jego wysokość, dopiero w postępowaniu sądowym zostałyby przedstawione odpowiednie dowody, z których strona mogła skorzystać już w postępowaniu przed organem rentowym, lecz tego nie uczyniła (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 września 2006r., sygn. akt III AUa 1126/05).

Należy podkreślić, że zgodnie z powołanym wyżej art. 85 ustawy systemowej, zasadą jest wypłata przez organ rentowy ustawowych odsetek określonych w przepisach prawa cywilnego, jeśli organ rentowy nie dokona tej wypłaty w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych, a wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można mu było zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (vide : wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.08.1998r., (...) 171)98, OSNP 1999)16)521, z dnia 9.03.2001r., (...) 402)00, OSNP 2002)20)501, z dnia 27.09.2002r., (...) 214)02, OSNP 2004)5)89, z dnia 22.04.2004r., (...) 1)04, OSNP 2004)23)406, 25.01.2005r., (...) 159)04, OSNP 2005)19)308, z dnia 14.09.2007r., (...) 37)07, OSNP 2008)21-22)326).

Jeżeli zatem organ rentowy dokonał nieprawidłowej wykładni lub błędnego zastosowania prawa, to ubezpieczonemu należą się odsetki liczne od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek, jeżeli niezbędne okoliczności faktyczne uzasadniające nabycie prawa zostały ustalone w postępowaniu przed tym organem, a odmowa przyznania świadczenia jest wynikiem błędu w wykładni lub) i zastosowaniu prawa materialnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7.10.2004r., (...) 485)03, OSNP 2005)10)147, z dnia 21.04.2009r., (...) 345)08, z dnia 7.04.2010r., (...) 345)09, OSNP 2011)19-20)257).

Konkludując stwierdzić należy, że jeżeli opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które organ rentowy odpowiada, tak jak w niniejszej sprawie, termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia.

W postępowaniu toczącym się pod sygn.akt XU 2326)11 o prawo do renty ubezpieczonego na dalszy okres, zostało ustalone ponad wszelką wątpliwość, że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy w związku z wypadkiem z dnia 10 lutego 2010r., zaistniałym w czasie zajęć dydaktycznych, o czym świadczy opinia biegłego lekarzy okulisty Z. P., zaś lekarz orzecznik ZUS i Komisja Lekarska ZUS błędnie ocenili stan zdrowia i zdolność ubezpieczonego do pracy. W toku tego postępowania toczącego się na skutek odwołania ubezpieczonego od decyzji ZUS z dnia 27 września 2011r. biegła dysponowała taką samą dokumentacją, jak lekarz orzecznik ZUS i Komisja Lekarska. Wbrew twierdzeniom organu rentowego, w toku postępowania przed Sądem w sprawie (...)11 nie były przeprowadzane inne dowody aniżeli opinia biegłego i akta ZUS.

W świetle tych okoliczności, dokonanie w postępowaniu przed organem rentowym odmiennej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego uznać należy za błąd ZUS. Jest on następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialności.

Stanowisko takie prezentował Sąd Apelacyjny w Katowicach także w sprawach (...)06, IIIAUa 150)10, (...)10).

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę pogląd ten w całości akceptuje i uznaje, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji przyznającej ubezpieczonemu prawo do dalszego świadczenia. Implikuje to konieczność wypłaty ubezpieczonemu ustawowych odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie należnego za okres od dnia 1 lipca 2011r. świadczenia rentowego.

W rozpoznawanej sprawie okoliczności faktyczne decydujące o spełnieniu przez skarżącego warunków do uzyskania prawa do renty w związku z wypadkiem z dnia 10 lutego 2010r. na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach na dalszy okres, były udokumentowane w dniu wydania orzeczenia przez Komisję Lekarską ZUS tj. 2 sierpnia 2011r. i od tej daty biegł termin do wydania decyzji. Termin płatności renty ubezpieczonego przypadał na 15 dnia każdego miesiąca, zatem najbliższy termin płatności to 15 sierpnia 2011r. W związku z tym, że okres ten był krótszy niż 30dni, to wypłata renty powinna nastąpić w następnym terminie płatności, tj. do dnia 15września2011r. Od dnia następnego po tym terminie zatem organ rentowy pozostawał w zwłoce. Stosownie bowiem do treści art. 118 ust. 4 ustawy emerytalnej, przy dokonywaniu wypłaty wynikającej z decyzji ponownie ustalającej prawo do świadczenia, ust. 1-3 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeń ust.5. Z mocy zaś ust. 5 art. 118 ustawy emerytalnej, wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres pomiędzy datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni.

Należy w tym miejscu także wskazać, że zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zawartym w uchwale z dnia 24 marca 2011r., (...) 2)11, brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd, z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Beata Torbus

Zarządzenie :

- 1) Odnotować,
- 2) Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. organu rentowego wraz z aktami ZUS ze zobowiązaniem do ich zwrotu w przypadku wniesienia apelacji,
- 3) Kal. 14 dni od wykonania lub z wpływem

Katowice, dnia 25 marca 2014r. SSO B. T.